MÓR ÉS KISTÉRSÉGE KÖZÉLETI ÉS INFORMÁCIÓS LAPJA

EZERSZÓ

EXKLUZÍV KÜLÖNSZÁM

MEGJELENIK 20.000 PÉLDÁNYBAN INGYENESEN

2014. ÉVI KÜLÖNSZÁM

MÓR VÁROS 30 ÉVE

- A FEJLESZTÉSEK TÜKRÉBEN -

Három évtized telt el Mór legújabb kori, második várossá nyilvánítása óta, amely történelmi léptékkel mérve nem hosszú idő. Ám ez az időszak a város intézményei, közösségei és vállalkozásai értékteremtő munkájának és Mór meglevő adottságait és lehetőségeit jól felismerő, előrelátóan tervező, a fejlesztéseket kiválóan menedzselő városvezetésének köszönhetően jelentős és hosszú időre kiható fejlődést hozott a település számára. Különszámunk az elért eredmények előtt tisztelegve Mór 30 éves városi történetének fontosabb állomásait, eredményeit mutatja be, röviden kitekintve a jövőbeni tervekre, lehetőségekre is.

1984. január elsején Mór – századik magyar városként – városi rangot kapott, erről Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke adta át a városi tanács részére a díszoklevelet. Az akkoriban komoly eredménynek számító elismerést a település térségi közigazgatásban betöltött központi szerepének, oktatási, művelődési intézményei fejlettségének, a 15 ezres lakosságnak megélhetést biztosító bányászatnak és nagyüzemi iparának, fejlett mezőgazdaságának köszönhette. A politikai és gazdasági rendszerváltást követően azonban a városnak hamarosan komoly kihívással kellett szembenéznie. A szocialista ipari üzemek és bányák leépítésének, az Állami Gazdaság felszámolásának köszönhetően a munkanélküliség 1992-re 15 % fölé emelkedett.

1990-2006 - EGY MODERN KISVÁROS ALAPJAI

Schmidt Ferenc polgármester vezetésével – aki 1989-től közmegelégedésre 17 éven át töltötte be városunkban az első-számú vezetői tisztet – az akkori képviselőtestület stratégiai döntést hozott a munkahelyteremtés érdekében. A foglalkoztatást ösztönző adókedvezményekkel támogatva az első beruházó számára 1 Ft/nm áron értékesítette a város északnyugati határában fekvő területet, amely mára több mint 56 hektáros iparterületté fejlődött. A földrajzi fekvésből adódó jó logisztikai adottságok mellett az itt élő, közel 40 %-ban német nemzetiségű gyökerű lakosság nyelvtudására és az iparban szerzett szakmai ismereteire alapozó első zöldmezős beruházókat (Michels, Keiper Recaro, Hammerstein) hamarosan követte a többi nemzetközi befektető. A beruházók zömében az autóiparhoz kapcsolódó gyártási területeken hoztak létre üzemeiket. Ennek eredményként 1999-re már 4000 fő dolgozott az iparterületen a város számára növekvő adóbevételeket biztosítva.

A koordinált önkormányzati fejlesztéseknek köszönhetően az iparterület 2007-ben Ipari Park rangot kapott, amelyben jelenleg 16 nagy vállalkozás több mint 6000 embert foglalkoztat és mérete a jövőben még 25 hektárral növelhető. A munkanélküliségi rátát 1997-re 6 % alá leszorító iparfejlesztéssel párhuzamosan a város az alapvető infrastruktúra javítása terén is fontos lépéseket tett. Elsőként 1993-1994 között 21 település összefogásával, jelentős lakossági hozzájárulást is igénybe véve, 900 milliós térségi összberuházási költséggel megvalósult a digitális technológiát meghonosító korszerű vezetékes telefonhálózat fejlesztése, amelyből Mór 384 millió Ft-ot vállalt. 1994-1995-ben a gázvezetékrendszer kiépítésére került sor közel 214 millió forintos városi beruházással, amelynek kétharmadát az önkormányzat, egyharmadát a lakosság és a vállalkozások finanszírozták. 1996-ban elkezdődött a szennyvízcsatorna hálózat építésének első üteme, amely 2007-re fejeződött be összességében 1,5 milliárd Ft költséggel. Ezek a ma már természetes adottságnak tűnő földfelszín alatti beruházások a lakosság komfortérzetének javulását, a vállalkozások fejlődését eredményezték és vonzóvá tették Mór várost a betelepülők számára. A városban működő ipari, kereskedelmi és szolgáltató vállalkozások száma 1999-re meghaladta a 600-at, számos máig is működő kis- és középvállalkozás alakult, megjelentek a nagyobb bevásárló üzletláncok, több mint 5000 lakásra kiterjedően kiépült a digitális kábeltelevíziós és internet hálózat. A 90-es években a növekvő számú bel- és külföldi látogatók igényeit kielégítve – magánberuházásoknak köszönhetően – új, színvonalas szálláshelyek és idegenforgalmi szolgáltatások jöttek létre, az újjáéledő családi pincészetek a borászati hagyományőrző szervezetekkel együtt megteremtették a minőségi borturizmus kereteit. Meglevő történelmi értékei és műemlékei mellett a város civil kezdeményezésre több köztéri alkotással, látnivalóval gazdagodott (Szent György szobor, Lamberg-kastély barokk szoborparkja, Boldog Gizella szobor, Millecentenáriumi Park) amelyek többsége az itt élő, a város arculatát aktívan formáló művészek munkája.

Mindezen folyamatok eredőjeként az ezredforduló időszakára felgyorsult a városias fejlődés, amelyet az önkormányzat új építési területek kijelölésével és intézményei fejlesztésével is elősegített. A város nevelési-oktatási, szociális és egészségügyi intézményei már korábban is hagyományosan jó színvonalon, a lakosság megelégedésre működtek, mivel ezek személyi és tárgyi feltételeit tudatosan igyekezett az önkormányzat javítani. Minőségi előrelépést jelentett, hogy az önkormányzat a kulturális és sportélet igényeit kielégítve 2002-ben 800 millió Ft-os beruházással megépítette a máig is példaértékű építészeti értékekkel bíró többfunkciós közösségi létesítményt, a Wekerle Sándor Szabadidőközpontot. Ezzel párhuzamosan a szellemi-közösségi élet is gyarapodott, hiszen a rendszerváltást követő első évtizedben a történelmi egyházak újra megtalálták a város életében közösségépítő szerepüket és a móri civil szervezetek száma, tevékenységi köre is jelentősen fejlődött. A lakossági aktivitásnak köszönhetően mára közel 60 szervezet jött létre, amelyek főleg a kultúra, a sváb nemzetiségi és borászati hagyományőrzés, a művészetek és a sport terén működnek. Schmidt Ferenc 2011-ben elhunyt országgyűlési képviselő munkájának köszönhetően a német nemzetiség képviselete is megerősödött. Az önkormányzat közel 30 milliós pályázati alap létrehozásával segítette és támogatja évente a civil szféra tevékenységét. Az évek során Móron számtalan magas színvonalú rendezvény színesítette a hétköznapokat felüdítő ünnepeket, amelyek megrendezésében az önkormányzat intézményei mellett a civil szervezetek is nagy szerepet vállaltak. A városi rendezvények közül kiemelkedik az 1934 óta megrendezett Móri Bornapok, amely fúvószenei és néptánc fesztivállal kiegészülve, nagyszínpadi és hagyományőrző programokkal tartalmában és színvonalában is nagy ívű fejlődést felmutatva az ezredfordulóra nemzetközi hírnévre tett szert. Mór lakossága nyitottságát és vendégszeretetét bizonyítja, hogy 1990-től a város az észak-rajna-vesztfáliai Freudenberg városával épített ki gyümölcsöző testvérvárosi kapcsolatot, amelyet 2005-ben az olasz Valdobbiadenne és 2009-től az erdélyi Nyárádszeredа testvérvárossá fogadása követett, tartalmas és élő emberi kapcsolatokkal megtöltve. A város életében újabb lehetőségeket nyitott meg az ország 2004-ben bekövetkezett európai uniós csatlakozása, mivel korábban nem látott pályázati források nyíltak meg a települések számára.

2006-2013 - A FELGYORSULT FEJLŐDÉS ÚTJÁN

2006-ban a lakosságtól **Fenyves Péter** kapott bizalmat a város vezetésére, amelyet a települési képviselők többségének támogatásával tudatosan igyekezett a legteljesebb mértékben a lakosság javára fordítani. Erről az alábbiakat mondta el: „Polgármesterré választásom óta arra törekedtem, hogy városunk fejlődése egy tudatos városrendezésen alapuljon. Ahhoz, hogy tizenötezer polgártársunk otthona szellemében és külső megjelenésében töretlenül fejlődjön, biztos alapokra kellett építeni. Schmidt Ferencnek, Mór város díszpolgárának vezetésével a városban megépültek a földfelszín alatti infrastrukturális elemek: befejeződött a gáz, a telefon, s a szennyvíz-csatorna program. 2006 őszétől megalkottuk a négyéves ciklusokra bontható várostervezési és városépítési stratégiánkat. A tervezés felölelte az épületeink, közterületeink és a társadalmi ellátó rendszereknek otthont adó helyszíneink (iskolák, óvodák, egészségügyi intézmények) felújítását. Ezen terv alapján kezdtük el az út- és járda felújítási programot, zöldterületeink s játszótereink, lakásaink megújítását célzó beruházásokat. A tervek eredményeképpen kibontakozott egy tudatos városépítési program, amely egyenlő arányban fejlesztette a városközpontot és az azt körülölelő területek fejlődését."

A nagy ívű projekteknek köszönhetően a város 2007 és 2010 közötti években 2,9 milliárd Ft, majd 2011 és 2013 között további 2,3 milliárd Ft értékű fejlesztést valósított meg, amely látványos fejlődést eredményezett a városképben, az intézmények és közterületek állapotában. Az összesen több mint 5 milliárd Ft értékű fejlesztésből 2 milliárd forint volt EU-s pályázati, 318 millió Ft az állami támogatás, ezen felül az önkormányzatnak szüksége volt banki hitelre is.

A város vezetői minden évben egy-egy intézmény felújítását tűzték ki célul. Elsőként 2007-ben a Nefelejcs Bölcsőde általános felújítására került sor 32 milliós önkormányzati saját forrásból.

Szintén ebben az évben 23 millió Ft önkormányzati forrásból történt meg a Művelődési Ház átalakítása és színvonalas belső felújítása. A Meseház Óvoda teljes körű felújítása két ütemben 2009-re valósult meg 21 millió Ft összegben, amelyből 11 millió Ft volt az elnyert támogatás. 2009-ben a Szociális Alapszolgáltatási Központ 50 millió Ft EU-s és állami támogatást nyert el, amelyet infrastrukturális fejlesztésre fordítottak, ehhez az önkormányzat 8 millió Ft önrésszel járult hozzá. 2011-ben a Pitypang Óvoda az energetikai hatékonyság fokozása című pályázaton 49 millió Ft EU támogatást nyert el az épület fűtésének korszerűsítésére, nyílászárók cseréjére, födémszigetelésre, konyhai felújításra, s részleges tetőszerkezet cserére, amelyhez az önkormányzat 24 millió Ft saját erőt biztosított. A kiemelkedő összegű beruházásokon túl az összes intézmény felújítására fordított összeg 56 millió Ft volt ezekben az években.

Az önkormányzati szennyvíz beruházás utolsó állomására 2007-ben, a Bányász-telepi csatornahálózat kiépítésével került sor 388 millió Ft-os költséggel, ezzel Mór egész területe 100%-ban lefedetté vált. A bel- és külterületeken megkezdődött a város útjainak és járdáinak rendbehozatala. A járdák és terek felújítását lehetőség szerint hosszú távra gondolkodva, minőségi anyagokkal, térkő burkolattal valósították meg. 2008-ban a város legfontosabb és legforgalmasabb főgyűjtő útja, a Wekerle utca és az 1848-as honvéd emlékmű újult meg 164 millió Ft-ból, melyből 94 millió Ft EU támogatás, 70 millió Ft önkormányzati önrész volt. A szennyvízberuházáshoz kapcsolódóan a teljes Bányásztelepi úthálózat aszfaltozása 117 millió Ft-os önkormányzati forrásból valósult meg.

A Panelprogram keretén belül 2007-ben összesen 14 millió Ft, 2008-ban 107 millió Ft, 2009-ben 47 millió Ft értékben nyert el állami támogatást az önkormányzat. A program sikeresség éhez a város 2008-ban 108 millió Ft-tal, 2009-ben 28 millió Ft-tal járult hozzá, a további költségeket a társasházak lakóközösségi hozzájárulása biztosította. Ez a támogatás közel 500 társasházi lakás szigetelését, nyílászáró cseréjét és gépészeti felújítását eredményezte. A kis- és középvállalkozások infrastrukturális fejlesztése keretében megtörtént a Velegi út északi és déli oldalának aszfaltozása, járdaépítése és parkoló építése 89 millió Ft önkormányzati forrásból. A kórház-rendelőintézet 2010-ben - az önkormányzat és a kórházvezetés közös elhatározásával - átgondolt funkcióváltással modern egynapos sebészetté és járóbeteg-ellátó központtá alakult. Ennek keretében új mentőállomás építésére is sor került, amely elősegíti az egészségügyi alapellátás és szakellátás térségi integrációját. Az 1 milliárd Ft beruházási költségű fejlesztés megvalósítására Mór Város Önkormányzata 691 milliós EU-támogatást nyert el pályázaton, amelyhez 76 milliós pályázati önrészt és 233 millió Ft kiegészítő támogatást biztosított.

Régi vágya teljesült a móri lokálpatriótáknak a város nagy szülötte, Wekerle Sándor háromszoros magyar miniszterelnök köztéri szobrának felállításával, amelyet 2011-ben a legszélesebb körű politikai, civil és lakossági és vállalkozói összefogással sikerült a gyönyörűen felújított Erzsébet téren felavatni. A Wekerle Emlékév országos figyelmet is irányított Mórra, hiszen ebben az időszakban Törő Gábor országgyűlési képviselő, a Wekerle Emlékbizottság elnöke felkérésére a kormány két miniszterelnök-helyettese és a gazdasági miniszter is Mórra látogatott. Az egyik leglátványosabb fejlesztés, a városközpontnak a város rangjához méltó teljes rehabilitációja 2012-ben kezdődött és a 2013-as Bornapra fejeződött be összesen 951 millió Ft-os költséggel, amelyhez 486 millió Ft EU-támogatást nyert el a város. Ennek keretében felújították a Polgármesteri Hivatalnak otthont adó Luzsénszky-kastélyt, a Kapucinus teret, majd újjá varázsolták a központi parkot, amely a Szent István Park nevet kapta. A Szent István téri üzletközpont is teljesen megújult belső udvarával és a tornács Lábas-házzal együtt, amely egyben egy új közösségi teret is adott a város lakóinak.

Törő Gábor országgyűlési képviselő, a Fejér Megyei Közgyűlés elnöke visszatekintve elmondta: „Büszke vagyok arra, hogy 1994 óta végzett móri önkormányzati képviselői munkámmal és 2006-tól a Településfejlesztési Bizottság elnökeként végzett tevékenységemmel hozzájárulhattam a fejlődéshez, amely az elmúlt évtizedekben városunkban bekövetkezett. Parlamenti képviselőként kiemelt célom volt, hogy a maximális uniós és állami pályázati forrást tudjuk biztosítani a fejlesztési programokhoz, ennek sikerét a több mint 2 milliárd Ft elnyert támogatás bizonyítja. Történelmi jelentőségűnek ítélem meg az önkormányzat által a korábbi fejlesztések fedezete érdekében felvett 2,4 milliárd Ft-os hitelállomány 70 %-ának kormányzati átvállalását. Örömmel tájékoztatom a lakosságot arról, hogy a fennmaradó 30 % adósság átvállalására is sor kerül 2014. elején, amelynek köszönhetően városunk adósság nélkül tervezheti jövőjét és évi 60 milliós kamatteher kifizetésétől mentesül az önkormányzat."

2014 - KITEKINTÉS A JÖVŐBE

Az impozáns eredmények áttekintése után városunk vezetőit arra kértük, hogy osszák meg az olvasókkal a jövőre vonatkozó elképzeléseiket, fejlesztési terveiket.

Fenyves Péter polgármester úr hangsúlyozta, hogy amit vállaltak, azt maradéktalanul teljesítették és a jövőre is megalapozott terveik vannak. „A tudatos városfejlesztési program folytatásaként az elkövetkezendő öt évben igazodunk az Európai Unió hétéves költségvetésének magyarországi fejlesztési koncepciójához, amely a gazdaságfejlesztést helyezi előtérbe. Előkészítettük és a megvalósítás szakaszába visszük a városközpont II. fejlesztési ütemét, amely felöleli a kereskedelmi központ (jelenlegi piactér) komplex fejlesztését. A lakóterületeink járdaprogramját, zöldterületeink felújítását, középületeink energiatakarékos fejlesztését évekre lebontva ütemezetten fogjuk végrehajtani. Városunk bővülő anyagi lehetőségeit felhasználva biztonságos szociális ellátórendszert, fejlődő kulturális és városunkért tenni akaró civil életet valósítunk meg. A terveink megvalósításához eddig is biztosítva volt a városunkért tenni akaró felelősségteljes képviselő-testület és remélem a jövőben, minden feltétel adott lesz a fenti elképzelések kivitelezéséhez."

Törő Gábor képviselő úr a fejlesztési elképzelések közül a legfontosabbakat emelte ki: „A 2014 év fontos projektje lesz a város alapfokú oktatási intézményeinek felújítása, amely 600 milliós összköltséggel, 83 %-os intenzitású elnyert EU-s pályázati támogatással valósulhat meg. A 81-es út legkritikusabb szakaszainak felújítását városunk lakói már érzékelhették, mivel a Székesfehérvár-Mór közötti útszakaszok új burkolattal történő ellátása 2013. novemberben megkezdődött. A megyehatárig történő útfelújítás units pályázati támogatással, 900 milliós költségvetéssel valósul meg, és második szakasza 2014-ben az időjárás függvényében folytatódik. További 500 milliós költséggel megtörténik a 81-es út - Deák utcai híd lebontása és a csomópontban a korszerű forgalmi követelményeknek megfelelő körforgalom kialakítása. A móri Városháza környezetében található piactér területének rekonstrukciójára várhatóan a 2014-2019 közötti időszakban kerül sor. A képviselőtestület által elfogadott terv egy városi vásárcsarnok elhelyezését, valamint egy városközponthoz méltó utcakép, többfunkciós városi tér létrehozását tűzte ki célul, amelyben a lakosság többféle lehetőséggel tud élni. A terv alapján a városközpont parkolási nehézségei is megoldódnak a szintalatti parkolók megépítésével. A megvalósítás idejétől, ütemezésétől és teljességétől függően ez a beruházás nagyságrendileg 2,7 milliárd forintba fog kerülni. A felsoroltakon túl kiemelten fontosnak tartom és támogatom a borászat és borturizmus, az idegenforgalom és a kultúra fejlesztését, a közterületeken művészeti alkotások elhelyezését. A Wekerle Emlékbizottság korábbi elnökeként, országos és helyi történelmi emlékezetünk megőrzése miatt szorgalmazom és segítem az új Wekerle múzeum megvalósulását, amelyet közel 20 milliós kormányzati támogatással 2014 tavaszán szeretnének felavatni szép kisvárosunkban."

A város vezetői elképzeléseinek ismeretében zárszóként csak azt kívánhatjuk, hogy az elmúlt évtizedekben elért eredményeket és a jövőbeni terveket az itt élők is magukénak érezzék és legyenek büszkék Mórra, a magyar kisvárosok egyik legfényesebb gyöngyszemére.

EZERSZÓ - MÓR VÁROS 30 ÉVE – A FEJLESZTÉSEK TÜKRÉBEN - Mór és környéke közéleti és információs kiadványa Nyt. szám: 17.064/1998 Felelős kiadó: Ezerszó Bt. Szarka Attila ügyvezető Mindennemű utánközlés csak a kiadó engedélyével lehetséges!

A különszámot írta és szerkesztette: Buza Ernő Grafikus tervezés és nyomdai előkészítés: Szarka Attila Fotók: Hrubos Zsolt Hirdetésszervező: Buza Csilla, Gábor Tamás A kiadó címe: 8061 Mór, Lovarda u. 7. Pf.: 28. Telefon: 22/562-380 Fax: 22/562-382 Internet: www.ezerszo.hu E-mail: mail@ezerszo.hu